

Inventering av större barkplattbagge *Pytho kolwensis* i Västernorrlands län 2008

Omslagsbild: Fuktig granskog vid Lill-Brännkullen, lokal 13
– habitat för större barkplattbagge, *Pytho kolwensis*

Internet: www.baggbolaget.se, www.meloe.se, www.y.lst.se
Text och bild: BAGGBOLAGET - David Isaksson
Meloe Entomologi – Erik Sahlin

Kartmaterialet är copyright Lantmäteriverket 2008 ärende 106-2007/188 Y

Rapportversion 2009-03-23

Länsstyrelsens förord

Sedan år 2004 pågår en satsning med särskilda åtgärdsprogram för att bevara hotade växt- och djurarter. Nära 500 arter, som på sikt inte har en säker bevarandestatus berörs av de 210 åtgärdsprogram som hittills tagits fram. Arbetet syftar till att öka kunskapen om dessa arter och att konkreta åtgärder vidtas i deras livsmiljö för att främja dessa arter på sikt. Insatserna har en direkt koppling till de nationella och regionala miljömålen. Bland annat för målet ett rikt växt- och djurliv, där ett av delmålen är att minska antalet hotade arter med 30 % fram till år 2015.

Gammal granskog hör idag till de mer ovanliga inslagen i vår natur och med dess minskade arealer har också många arter fått problem med både habitat och spridningsmöjligheter. Större barkplattbagge (*Pytho kolwensis*) är en art som lever på gammal gransumpskog med lång kontinuitet av död ved. Arten har framförallt påträffats i skogar med en ålder över 170 år. Inför denna inventering var arten bara känd från 12 områden i landet.

Länsstyrelsen i Västernorrland utgör nationell koordinator för åtgärdsprogrammet för bevarande av större barkplattbagge och har under 2008 låtit inventera större barkplattbagge i ett urval områden kring kända populationer. Inventeringen utgör ett viktigt underlag för det åtgärdsprogram som är under framtagande för större barkplattbagge. Inventeringsuppdraget och rapportskrivandet har utförts av Baggbolaget, David Isaksson med hjälp av Meloe entomologi, Erik Sahlin.

Länsstyrelsen har inte tagit ställning till synpunkter och åtgärdsförslag som framförs i rapporten, utan författarna svarar själva för innehållet!

Härnösand, februari 2009

Andreas Karlberg
Koordinator, Åtgärdsprogram för hotade arter

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Inledning.....	5
Metodik.....	6
Resultat	9
Sollefteå	10
Lokaler 1 och 2: Målargårarna.....	10
Lokaler 3, 5, 6 och 13: Lill-Brännkullen- Brännkultjärnen	11
Lokal 4: Klövmyrberget	12
Lokaler 8 och 9: Rödstabodarna.....	13
Lokaler 10 och 22: Tjålmsjön	15
Lokal 11: Långsjöberget.....	16
Lokaler 12, 14, 15 och 16: N Mo-Långsjön	17
Lokal 17: Gullhöjden	19
Lokal 25: Fängsjöklippen	19
Lokal 26: Frödhöjden	20
Örnsköldsvik.....	21
Lokal 7: Gammtratten, norra utvidgningen.....	21
Diskussion	22
Tack.....	23

Sammanfattning

På uppdrag av Länsstyrelsen i Västernorrlands län genomfördes en inventering av större barkplattbagge under sommaren 2008. Syftet var att spåra upp eventuella förekomster av arten. Ett antal på förhand utvalda lokaler med sumpig granskog och naturskogskaraktär inventerades med syfte att kartlägga lämpliga habitat och eventuella förekomster av större barkplattbagge. Inventeringen utfördes av konsultfirmorna Baggbolaget och Meloe Entomologi och är en del i det åtgärdsprogram för arten som håller på att tas fram av Naturvårdsverket. I programmet pekas Oringsjö NR ut som en av de starkaste kända populationerna i landet och inventeringen inriktades huvudsakligen på lokaler i trakterna kring reservatet.

Resultatet av inventeringen blev två nya fyndplatser för större barkplattbagge i närheten av Oringsjöreservatet. Dessutom konstaterades mindre barkplattbagge på fem av de inventerade lokalerna.

Även i Jämtlands län genomfördes en inventering av större barkplattbagge under sommaren 2008.

Inledning

Större barkplattbagge, (*Pytho kolwensis* Sahlberg, 1833) tillhör ett skalbaggs släkte som i Sverige utgörs av tre arter. Både större och mindre barkplattbagge (*Pytho abieticola* J. Sahlberg, 1875) är upptagna på den svenska rödlistan, där de är klassade som starkt hotad (EN) respektive sårbar (VU), medan vanlig barkplattbagge (*Pytho depressus* Linnaeus, 1767) är en trivial art. Den större barkplattbaggen lever i områden med lång kontinuitet av granlångor i fuktiga miljöer, så kallade brandrefugier. Arten har höga krav på sin livsmiljö och tycks dessutom vara svårspredd, en kombination som gjort den ytterst sällsynt och hotad. Mindre barkplattbagge har inte lika höga miljökrav och kan hittas på något torrare platser. Vanlig barkplattbagge hittas i många miljöer.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har fått i uppdrag av Naturvårdsverket att ta fram ett nationellt åtgärdsprogram för bevarande av större barkplattbagge. Västernorrlands län har huvudansvaret för arten då merparten av de kända förekomsterna ligger inom länsgränsen, framför allt i Ångermanland. Åtgärdsprogrammet sammanställs av Roger Pettersson vid Sveriges Lantbruksuniversitet i Umeå, men är ännu inte helt färdigställt. Det beskriver artens biologi och behov utförligt och innehåller även både kortsiktiga och långsiktiga mål för artens fortlevnad i Sverige. I programmet föreslås åtgärder för flera län och för Västernorrlands del innebär programmet bland annat att tänkbara lokaler ska inventeras på förekomst av arten.

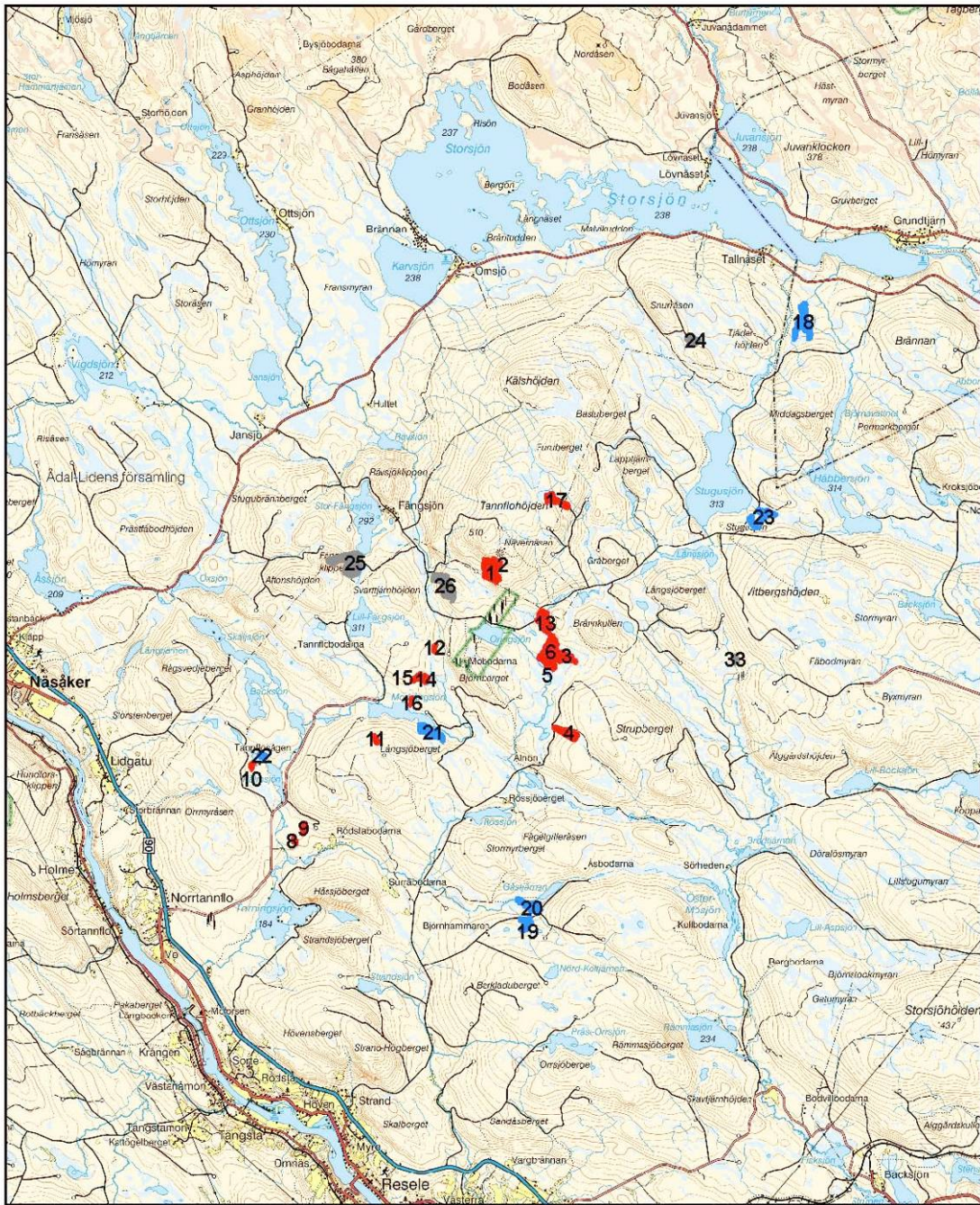
Huvudmålet med detta projekt var att utforska utbredningen av större barkplattbagge i ett vidare område kring en av de starkaste kända populationerna i landet: Oringsjöreservatet väster om Näsåker i Sollefteå Kommun.

Metodik

Inventeringen utfördes 12-15 augusti 2008, huvudsakligen på lokaler inom Sollefteå kommun, men även en lokal i Örnsköldsviks kommun besöktes. En lista på lokaler i inbördes prioriteringsordning tillhandahölls av länsstyrelsen. Av de totalt 33 lokalerna var 17 i prioriteringsklass ett, sex var klass 2 och tio var klass 3 (figur 1 och 2). Alla lokaler ur prioriteringsklass ett inventerades, samt en lokal ur klass 2 och två lokaler ur klass 3.

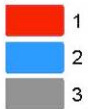
Artens ekologiska krav, både på substratnivå och på biotopnivå, är väl dokumenterade. Vid ankomsten till en lokal gjordes först en bedömning huruvida området uppfyllde vissa av artens grundförutsättningar på biotopnivå. De strukturer som i första hand studerades var mängden granlågor och förekomst av bäckdråg eller andra fuktiga miljöer. De lokaler som bedömdes ha gynnsamma strukturer inventerades mera ingående. Vid inventering på substratnivå söktes intressanta granlågor av lämplig ålder och nedbrytningsgrad upp. Här antecknades andra arter som trivs i liknande miljöer och som lätt kan identifieras i fält såsom nordlig plattbagge, *Dendrophagus crenatus* (Paykull, 1799), violettbandad knäppare, *Harminius undulatus* (De Geer, 1774) och rosenticka, *Fomitopsis rosea* (Alb. & Schwein.) P. Karst. 1881. På de flesta lågor som legat några år kan barken lätt lossas med en kniv. Vid varje intressant låga gjordes ett eller flera stickprov där barken avlägsnades på en mindre del av stamytan. All bark lades efter undersökningen noggrant tillbaka för att minimera förlust av substrat. Lågor med någon av de tre Pytho-arterna koordinatsattes och fotograferades. Larver och imagines räknades och dokumenterades med belägg och/eller fotografi.

David Isaksson och Erik Sahlin, som utfört inventeringen, har erfarenhet av större barkplattbagge sedan tidigare inventeringar i Norrbottens län.

Länsstyrelsen Västernorrland. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188-Y

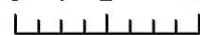
Urval_pytho
prio

┆ Lågor med kolwensis

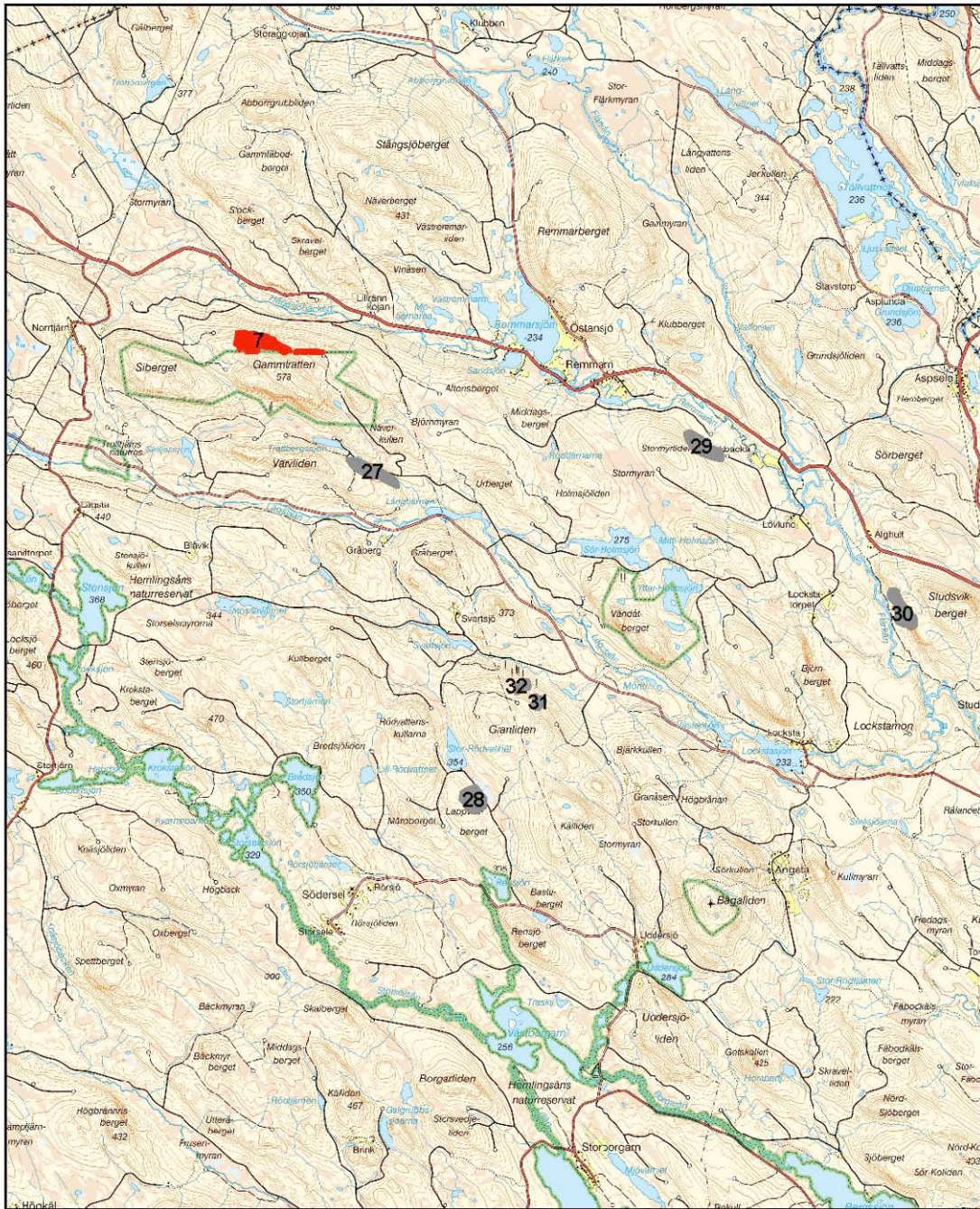
1:120 000

0 1 2 4 Kilometers

Figur 1. Förslag på inventeringslokaler i Sollefteå kommun.

Länsstyrelsen Västernorrland. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188-Y

Urval_pytho

prio

! Lågor med kolwensis

1:120 000

0 1 2 4 Kilometers

Figur 2. Förslag på inventeringslokaler i Örnsköldsviks kommun.

Resultat

I två av de inventerade lokalerna kunde förekomst av större barkplattbagge konstateras. Vid lokal 1 och lokal 13 påträffades arten på en låga var (tabell 1). Dessa båda lokaler är också de som ligger närmast i anslutning till Oringsjö NR. På fem av de inventerade lokalerna (1, 4, 8, 9 och 15) hittades släktingen mindre barkplattbagge, totalt 20 exemplar på åtta lågor. Vid lokal 15 påvisades också tre ex av rödhalsad vedsvampbagge, *Mycetophagus fulvicollis*, en hänsynskrävande (NT) art. Dessa och övriga skalbaggsfynd är rapporterade till ArtPortalen.

Tabell 1. Lågor med Pytho-larver. Koordinater enligt RT90.

Punkt	Område	N koord	E koord	Antal	Art	Kommentarer
A	1	7039967	1566618	4	kolwensis	Knäckt låga, hänger fortfarande i luften.
B	1	7039975	1566642	1	depressus	Låga i bröt, flera generationer lågor, minst 3.
C	1	7040000	1566681	2	depressus	Ensam låga
D	1	7040042	1566660	1	depressus	Ensam låga
E	1	7040054	1566679	3	abieticola	Knäckt gran, <i>Harminius undulatus</i>
F	2	7040092	1566740	1	depressus	En grov låga
G	2	7040109	1566661	1	depressus	Ensam låga
H	2	7040196	1566581	1	depressus	En gränlåga högt i terrängen, invid sälg med dofticka.
I	1	7040211	1566497	2	depressus	På ensam låga
J	1	7040120	1566472	1	depressus	På ensam låga
K	1	7040114	1566439	1	abieticola	På ensam låga
L	13	7038903	1567926	1	kolwensis	Flera lågor i bröt, <i>Dendrophagus crenatus</i> .
M	3	7037948	1568338	1	depressus	På knäckt gran 1m från marken, spår av tretåig hackspett.
N	4	7036203	1568365	2	abieticola	På gränlåga i liten bröt
O	14	7037415	1565046	2	depressus	Vid liten bröt invid tjärn
P	14	7037407	1565055	2	depressus	<i>Dendrophagus crenatus</i> och <i>Harminius undulatus</i>
Q	14	7037519	1564973	1	depressus	
R	14	7037511	1564964	1	depressus	klen låga
S	15	7037532	1564876	1	depressus	mycetophagus fulvicollis
T	15	7037501	1564813	1	depressus	
U	15	7037420	1564774	1	abieticola	Imago i puppkammare
V	15	7037429	1564760	1	abieticola	
X	(15)	7033870	1562080	2	abieticola	S om område 15, på väg till område 16
W	9	7037312	1564747	4	depressus	harminius
Y	9	7033846	1562095	1	abieticola	biotopskydd
Z	8	7033543	1561889	1	depressus	klen låga nära beståndskant, <i>Dendrophagus crenatus</i>
Å	(8)	7033626	1561784	9	abieticola	Strax utanför område 8
Ä	(8)	7033589	1561816	1	depressus	Strax utanför område 8
Ö	(9)	7033886	1561986	1	depressus	Strax utanför område 9
AB	22	7035599	1561099	3	depressus	på gränlåga fuktigare del av tallhed

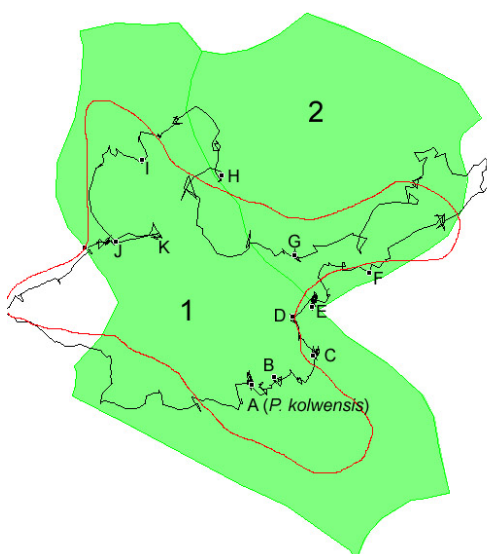
Sollefteå

Lokaler 1 och 2: Mållartjärnsberget

De båda lokalerna 1 och 2 ligger intill varandra och bildar ett totalt cirka 18 ha stort område som inventerades den 12 augusti 2008 (figur 3). Lokalerna liknar varandra och diskuteras inte separat. Området består framförallt av gles granskog som växer på en sydvästsluttning och har tämligen hög täthet av granlågor (figur 4). Dessa faller på sina håll tillräckligt tätt för att nya lågor ska hinna hamna på äldre innan de multnat bort och upp till tre generationer lågor kunde observeras ovanpå varandra. Område 1 har sitt sydöstra hörn sig knappt 500m från Oringsjöreservatet.

Större barkplattbagge, *Pytho kolwensis* konstaterades på en låga i område 1, (punkt A, figur 3). Mindre- och vanlig barkplattbagge, *P. abieticola* och *P. depressus*. fanns på flera håll (tabell 1). Anmärkningsvärt hög andel av områdets lågor hyste någon av *Pytho*-arterna. Ofta fanns flera larver i olika utvecklingsstadier och ibland även larver av olika arter. Totalt räknades 18 larver på 11 lågor, vilket är den största tätheten av *Pytho*-larver av de lokaler som inventerats i denna undersökning (tabell 1).

De flesta fynden gjordes på lågor i anslutning till bäckar som porlade nedför sluttningarna. De norra- och östligaste delarna inventerades ej så intensivt eftersom den stora mängden lågor skulle ha krävt så mycket tid. Fyndet av större barkplattbagge i området är en välkommen förstärkning av den kända populationen vid Oringsjö och detta område bör snarast förses med något skydd.

Figur 3. Mållartjärnsberget, lokal 1 och 2. Röda och svarta linjer är inventeringsrutten punkterna A-K anger fyndplatser för någon *Pytho*-art (se tabell 1).

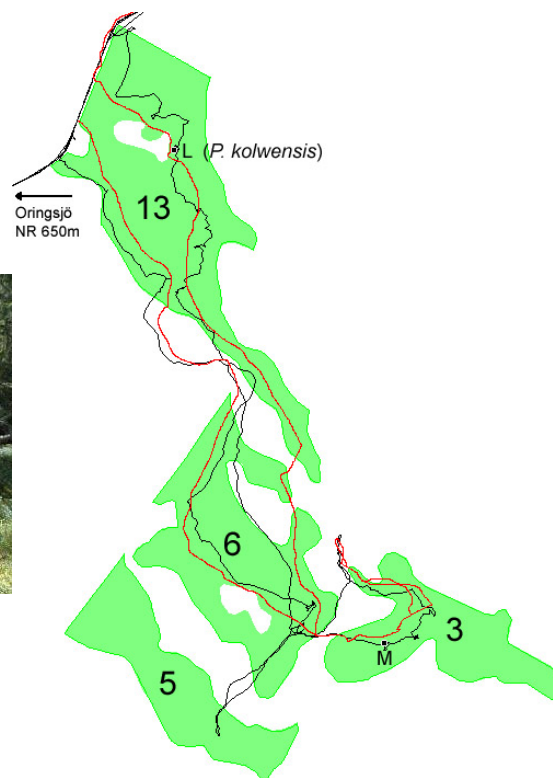
Figur 4. Miljö från Mållartjärnsberget, lokal 1.

Lokaler 3, 5, 6 och 13: Lill-Brännkullen- Brännkulltjärnen

Tillsammans bildar dessa fyra dellokaler ett 32 ha stort område som inventerades den 14 augusti 2008 (figur 5). Lokalernas gemensamma nämnare är ett bäcksystem vars ursprung delvis har sitt ursprung inom Oringsjöreservatet och avståndet därifrån till dessa lokaler är 650m (lokal 13) till 1300m (lokal 3).

Lokal 3, den som ligger längst bort, består av en liten kulle med tämligen gles granskog, direkt söder om Brännkulltjärnen. Strukturerna var inte särskilt gynnsamma och mängden död ved i form av lågor var låg. Vid punkt M (figur 5) hittades en 2:a års larv av vanlig barkplattbagge, *Pytho depressus* vid en knäckt gran (figur 6).

Figur 5 (till höger). Lill-Brännkullen- Brännkulltjärnen, lokaler 3, 5, 6 och 13. Röda och svarta linjer är inventeringsrutter och punkterna L och M anger fyndplatser för någon *Pytho*-art (se tabell 1).

Figur 6. Knäckt gran med vanlig barkplattbagge, *Pytho depressus* vid Brännkulltjärnen, lokal 3.

Inom lokal 6 var miljöerna inte särskilt lovande, där fanns knappt några granlågor alls. Lokal 5 tycktes likadan och dessa två områden inventerades därför endast översiktligt. Lokal 13, däremot innehöll rätt så mycket död ved, särskilt i anslutning till bäckarna. Vid punkt L (figur 5) låg flera lågor i en bröt alldeles vid bäcken (figur 7). Här hittades en 2:a

års larv av större barkplattbagge, *Pytho kolwensis* (figur 8). Denna lokal ligger nära Oringsjöreservatet och visar på att reservatets omgivning är viktiga att bevara vid framtida planering av landskapet. I alla fyra områdena kring Lill-Brännkullen fanns granar med spår av tretåig hackspett.

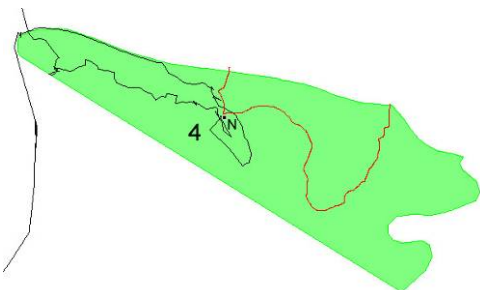
Figur 7. Lågor vid bäck i Lill-Brännkullen, lokal 13. Fynd av större barkplattbagge, *Pytho kolwensis*.

Figur 8. Larv av större barkplattbagge, *Pytho kolwensis*, från område 13.

Lokal 4: Klövmyrberget

Denna lokal verkade lovande vid första anblick. Här var rikligt med lågor och en bäck rinner längs området ganska branta västsluttning (figur 10). Lokalen, som är 8 ha stor, inventerades den 14 augusti 2008 och då gjordes fynd av två 1:a års larver av mindre barkplattbagge, *Pytho abieticola* vid punkt N (figur 9) på en granlåga i en liten bröt. På samma låga hittades även larv av violettbandad knäppare, *Harminius undulatus*. Lokalen tycks tidigare ha varit en del av ett större bestånd med liknande karaktärer.

Figur 9. Klövmyrberget, lokal 4. Röda och svarta linjer är inventeringsrutten och punkten N anger fyndplats för *Pytho abieticola* (se tabell 1).

Tyvär har skogen på båda sidor avverkats, vilket gör att skogen nu endast utgör en smal remsa i ett omgivande hyggeslandskap. Detta medför naturligtvis stora negativa kanteffekter på området (figur 11).

Figur 10. Miljö från Klövmyrberget, lokal 4.

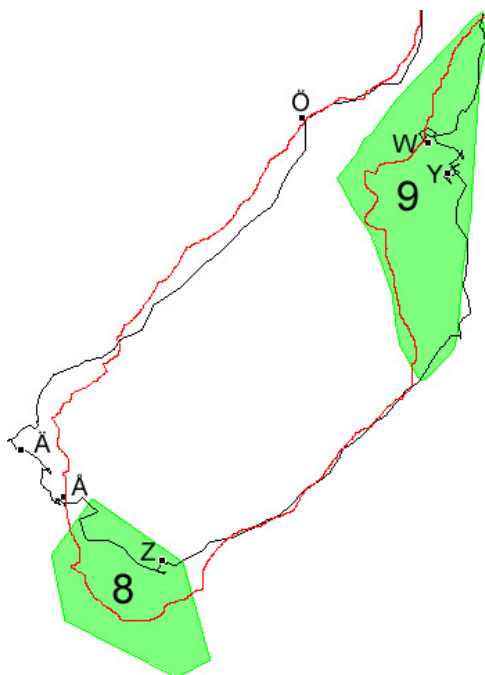

Figur 11. Lokal 4 sedd från sydväst.

Lokaler 8 och 9: Rödstabodarna

Dessa två lokaler är de sydligaste som inventerats i den här undersökningen (figur 12). De ligger mer än 5 km sydväst om Oringsjöreservatet, men samtidigt knappt tre km nordöst från en annan känd förekomst av större barkplattbagge (N Mo) Lokalerna inventerades den 15 augusti 2008 och fynd av både vanlig- och mindre barkplattbagge gjordes. Lustigt nog gjordes fler fynd av dessa arter utanför de föreslagna områdena än innanför.

Lokal 8, som ligger något lägre än omgivande terräng, bestod av 1 ha gles granskog med ganska klena dimensioner. Strukturerna tycktes inte särskilt lovande, men det fanns några lågor som undersöktes och vid punkt Z, på en klen låga 20m från betsåndskant hittades dels en 1-årig larv av vanlig barkplattbagge och dels en larv av nordlig plattbagge, *Dendrophagus crenatus* (figur 13). Fler intressanta lågor hittades direkt nordost om lokalen. Vid Punkt Å hittades inte mindre än 9 st larver av mindre barkplattbagge, *Pytho abieticola*, i alla tre års-stadier.

Figur 12. Rödstabodarna, lokal 8 och 9. Röda och svarta linjer är inventeringsruttor och punkterna W-Ö anger fyndplatser för någon Pytho-art (se tabell 1).

Vid punkt Ä hittades en 1:a-årslarv av vanlig barkplattbagge, *Pytho depressus*. Lokal 9 är ett biotopskyddat, 1,6 ha stort område som ligger direkt öster om en ung tallskog Terrängen är bitvis blockig och besvärlig. Här finns en del lågor, dock inga större mängder och det är heller inte särskilt fuktigt. Vid punkt W hittades 4 st larver av vanlig barkplattbagge, *Pytho depressus* i alla tre stadier och dessutom ett exemplar av violettbandad knäppare, *Harminius undulatus*. Vid punkt Y hittades en 1:a-års larv av mindre barkplattbagge, *Pytho abieticola* (figur 14). Vid en liten dunge i ungskogen väster om lokal 9 (punkt Ö, figur 12) hittades en 1:a-års larv av vanlig barkplattbagge, *Pytho depressus*.

Skogen söder om området, hela vägen ner till lokal 8, har tyvärr avverkats helt nyligen utan att man lämnat minsta kantzon eller annan hänsyn mot biotopskyddet. Båda lokalerna har därmed isolerats och negativa kanteffekter hotar deras framtid som habitat för mindre barkplattbagge.

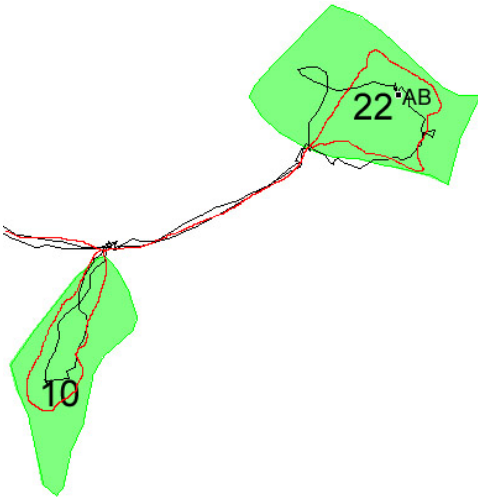
Figur 13. Rödstabodarna, lokal 8. i bakgrunden syns ett hygge som sträcker sig upp till lokal 9.

Figur 14. En förstaårslarv av mindre barkplattbagge, *Pytho abieticola*, från lokal 9.

Lokaler 10 och 22: Tjålmsjön

Dessa båda lokaler ligger invid Tjålmsjöns nordöstra vik och inventerades den 15 augusti 2008. Lokal 10 är ett litet område (1 ha) som särskilt i norra delen är fuktigt. Dock saknas andra bra strukturer för större barkplattbagge. Det fanns endast några få lågor i hela området och på dem hittades ingenting av intresse.

Figur 15. Tjålmsjön, lokalerna 10 och 22. Röda och svarta linjer är inventeringsruttor och punkt AB anger fyndplats för vanlig barkplattbagge, *Pytho depressus* (se tabell 1).

Lokal 22 är ett prio-2 område, 1,7 ha stort, som i de nordöstra delarna bestod av en stor gles tallhed med brant söderslutning ned mot Tjålmsjön. På en granlåga i en lite fuktigare del av denna del (punkt AB, figur 15) hittades en låga med tre larver av vanlig barkplattbagge, *Pytho depressus*. På samma låga observerades violettbandad knäppare, *Harminius undulatus*. I de östra delarna visade sig lokalen ha en hel del lovande strukturer. Här växer granar i en fuktig sänka med en hel del lågor (figur 16). Dock gjordes inga fler fynd av intressanta skalbaggar.

Figur 16. Miljö från Tjålmsjön, lokal 22. Granlåga i de östra delen av området.

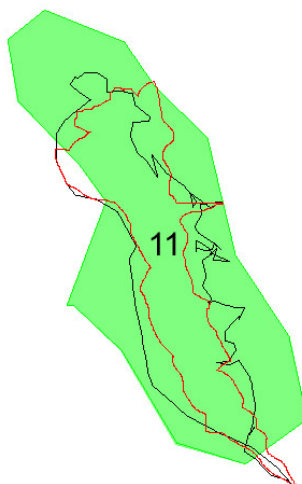
Lokal 11: Långsjöberget

Lokal 11 ligger högt upp på Långsjöbergets nordöstra sida. Genom området rinner en bäck som kommer från den myr som ligger på bergets sydöstsida. Lokalen är bevuxen av en långsamt växande granskog och har bitvis gott om lågor (figur 17). Det är en mycket fuktig och fin lokal och eftersom den är tämligen liten (1,5 ha) kunde hela lokalen undersökas (figur 18).

Figur 17. Miljö från Långsjöberget, lokal 11.

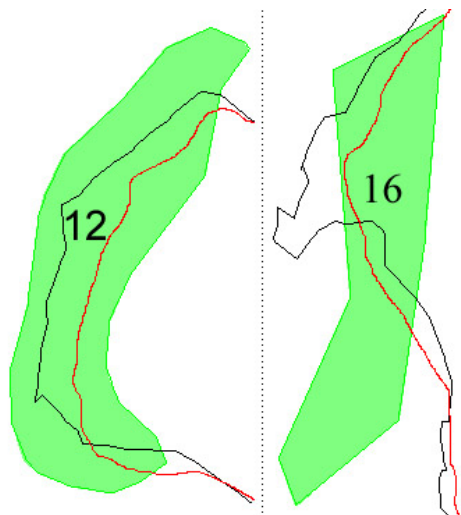
Inventeringen skedde den 14 augusti 2008, men påvisade ingen förekomst av någon Pytho-art. Det enda nämnvärda skalbaggsfyndet är ett exemplar av violettbandad knäppare, *Harminius undulatus*.

Figur 18. Långsjöberget, lokal 11. Röda och svarta linjer är inventeringsrutter.

Lokaler 12, 14, 15 och 16: N Mo-Långsjön

12: Inventerades den 12 augusti 2008. Lokal 12 ligger längst norrut av dessa fyra ligger och är den som ligger närmast Oringsjöreservatet, endast ca 500 m österut. Lokalen var besvärlig att nå fram till och tyvärr hittades inga lågor eller andra tecken på högre naturvärden. Det är en liten lokal (0,7 ha) och den letades snabbt igenom utan några intressanta observationer (figur 19).

Figur 19. Lokalerna 12 och 16 Norr om Mo-Långsjön. Röda och svarta linjer är inventeringsrutter.

Lokal 14 var en flack och gles blandskog och lokal 15 bestod av en sydöstsluttning huvudsakligen beväxt med gran. Lokalerna, 2,2 respektive 1,9 ha stora, ligger knappt 800m sydväst om Oringsjö naturreservat och de inventerades den 14 augusti 2008. Båda var mycket rika på lågor och även området mellan dem plus ett stycke söder om lokal 15 tycktes ha bra strukturer (figur 20 och 22).

Figur 20. Miljö från lokal 14.

Vid lokal 14 hittades larver av mindre barkplattbagge vid punkt Q (figur 23) (en 2:a larv) och vid punkt R (en 1:a larv på klen 12 cm låga). Vanlig barkplattbagge hittades på några lågor i en liten bröt vid punkt O, alldeles invid en liten myrtjärn (figur 20 och 23). Ytterligare en nyömsad 2:a larv hittades på en annan låga vars gamla skinn samlades in plus en större larv vid punkt P. På den lågan fanns även violettbandad knäppare, *Harminius undulatus*.

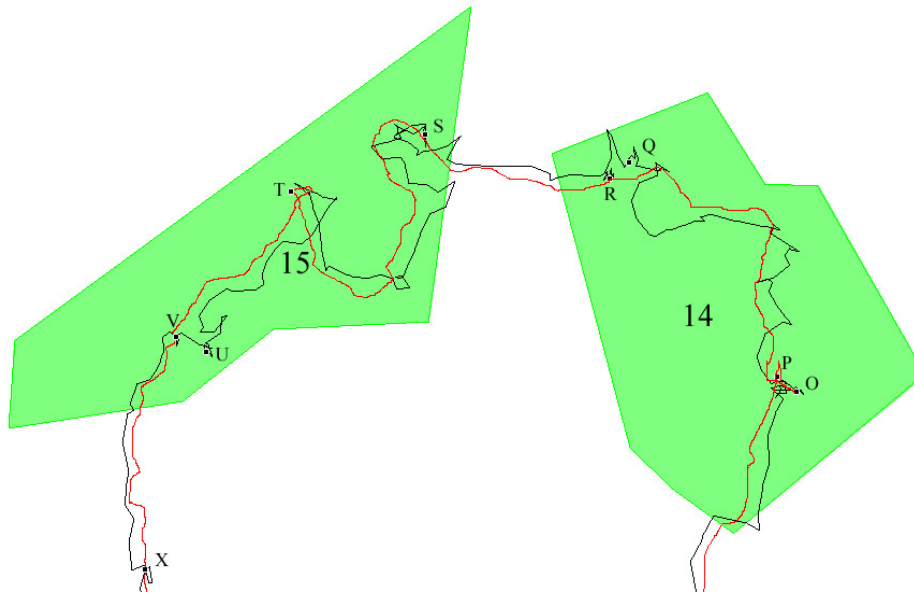
Figur 21. Imago av mindre barkplattbagge, *Pytho abieticola* i sin puppkammare.

Vid lokal 15 gjordes fynd av mindre barkplattbagge, *Pytho abieticola* på två lågor (punkter V och U, figur 22), varav en fullbildad bagge (figur 21). Ytterligare en *abieticola*-larv hittades strax söder om lokal 15, vid punkt X (figur 23). Vanlig barkplattbagge var vanlig inom lokalerna 14 och 15 och kunde konstateras på ett flertal lågor (tabell 1). Vid lokal 15 påvisades också tre ex av rödhalsad vedsvampbagge, *Mycetophagus fulvicollis*, en hänsynskrävande (NT) art och även flera lågor med rosenticka

Figur 22. Miljö från lokal 15.

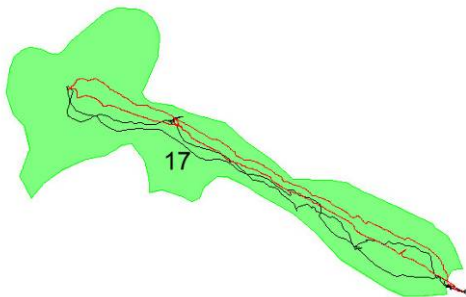
Lokal 16 är endast 0,5 ha stor och består av en mycket fuktig granskog kring en bäck som letar sig från en högre liggande myr ned mot sjön (figur 19). Inventeringen av lokalen genomfördes den 14 augusti 2008, men endast ett fåtal klana granlågor hittades. Inga fynd av intressanta skalbaggsarter gjordes.

Figur 23. Lokalerna 14 och 15 N Mo-Långsjön. Röda och svarta linjer är inventeringsrutten och punkterna O-X anger fyndplatser för någon *Pytho*-art (se tabell 1).

Lokal 17: Gullhöjden

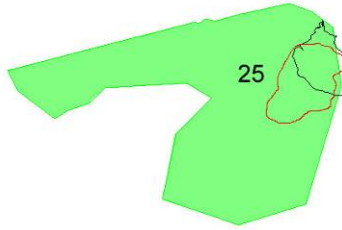
Lokal 17 ligger uppe på Tannflohöjden och är därmed den nordligaste lokalen i Sollefteå kommun som inventerats i den här undersökningen (figur 24). Det är ett fint, tämligen orört område av små myrar blandat med skogspartier och hållmarker. Boniteten är antagligen låg och därmed bildas heller inte några stora mängder lågor. I stort sett hela lokalen (6 ha) inventerades den 12 augusti 2008, men endast ett fåtal gränslågor hittades. Inga fynd av intressanta skalbaggsarter gjordes.

Figur 24. Gullhöjden, lokal 17. Röda och svarta linjer är inventeringsrutten.

Lokal 25: Fängsjöklippen

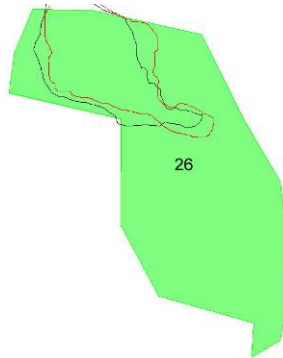
Lokal 17 var klassad som prio-tre, men besöktes då vi ändå var i närheten den 14 augusti 2008. Ett mindre område kring en bäck från klippans sydostbrant ner mot sjön undersöktes (figur 25). Vid närmars granskning visade den sig ha en hel del lovande strukturer, bl a fanns det förhållandevis gott om död ved i området närmast Fängsjön. Rosenticka påträffades vid en låga, dock inga *Pytho*-larver, men området har potential och skulle på sikt kunna utvecklas till habitat för arten. Tyvärr ger ett färskt hygge öster om området effekter på miljön även en bra bit inne i skogen.

Figur 25. Fängsjöklippen, lokal25. Röda och svarta linjer är inventeringsrutter.

Lokal 26: Frödhöjden

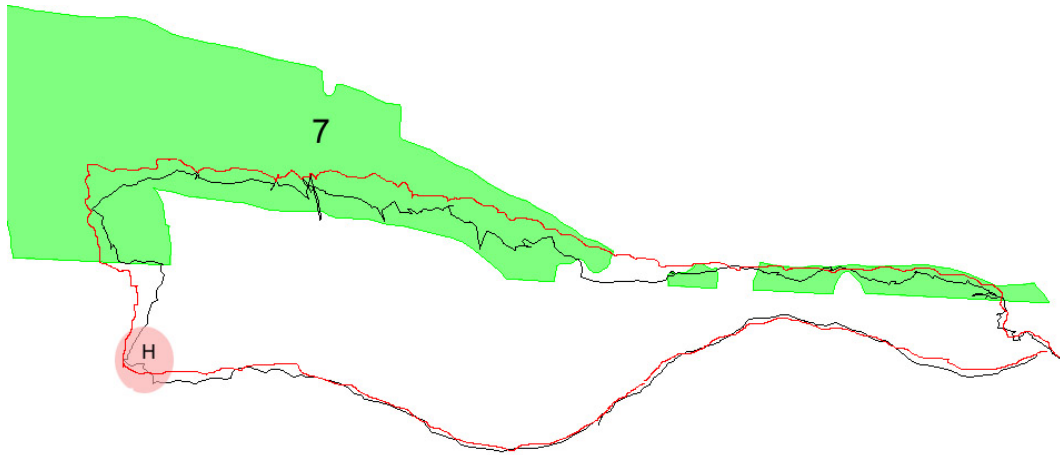
Lokal 26 besöktes som hastigast den 12 augusti 2008. Den norra delen bestod av en väl genomhuggen sydvästsluttning som genomsöktes översiktligt (figur 26). Då inga lågor eller andra strukturer av intresse hittades och inte heller några intressanta skalbaggsobservationer gjordes avbröts inventeringen halvvägs.

Figur 26. Frödhöjden, lokal 26. Röda och svarta linjer är inventeringsrutter.

Örnsköldsvik

Lokal 7: Gammtratten, norra utvidgningen

Figur 27. Röda och svarta linjer är inventeringsrutter. Röd markering kring H anger särskilt utpekad naturskogsområde.

Denna lokal utgörs av en nästan 40 ha stor utvidgning av naturreservatet Gammtrattens nordöstra delar. Den ligger på hög höjd och består av en brant nordsluttning. Sluttningen tillsammans med lokalens stora areal gjorde fältarbetet krävande. Inventeringen genomfördes den 13 augusti 2008. Längst i öster, nära vändplanen som finns där, rinner ett fint bäckdråg med gott om lågor. Denna miljö tycktes mycket lovande, dock påträffades inga intressanta skalbaggar. Mängden lågor och död ved minskade sedan allteftersom vi rörde oss västerut. Norrsluttningarna i denna del av reservatet verkar ha alltför låg bonitet för att producera lågor av rätt kvalitet och i tillräcklig mängd för större barkplattbagge. Lokalens nordvästra delar besöktes inte eftersom gynnsamma strukturer tycktes saknas.

I stället besöktes ett område (H, figur 27) som enligt uppgift skulle vara av naturskogscharakter och därför eventuellt kolwensis-habitat. Detta inventerades översiktligt, men intressanta strukturer saknades och inga anmärkningsvärda skalbaggsobservationer gjordes.

Diskussion

De två förekomster av större barkplattbagge som påvisades i den här undersökningen är sannolikt för små för att ensamma kunna upprätthålla stabila populationer. Huruvida arten spridit sig till dessa lokaler från Oringsjöreservatet på senare tid är svårt att säga. Den kan mycket väl ha levt i de här områdena länge. De befinner sig i alla fall tillräckligt nära förekomsterna i reservatet för att utgöra en förstärkning av dessa. En utvidgning av Oringsjöreservatet till att även innefatta lokalerna 1 och 2 är klart önskvärd. Kvaliteten på området mellan reservatet och lokal 1 har inte undersökts, men bör ingå i en utvidgning för att knyta samman förekomsterna. Även förekomsten vid lokal 13 bör ingå i en reservatsutvidgning. Eftersom förekomsterna kring Oringsjön räknas som den starkaste i landet, är det väl motiverat att avsätta ett stort område för att säkerställa artens överlevnad på sikt.

Flera nya lokaler hittades för den något vanligare släktingen mindre barkplattbagge. Detta är glädjande då även denna art är upptagen på den nationella rödlistan. Mindre barkplattbagge hittas inte sällan på samma lokaler som den större släktingen och indikerar höga naturvärden som närmar sig de krav som större barkplattbagge ställer.

En ståndortsfaktor som tycks ha stor betydelse för habitatkvaliteten för större barkplattbagge är boniteten. En högre bonitet bidrar till att öka mängden av och kvaliteten på lågor. Många av de här inventerade lokalerna som uppfyllt andra biotopkrav som arten ställer, har ändå inte levt upp till artens behov vad gäller mängden, koncentrationen samt kontinuiteten av lågor. Av denna anledning är högt belägna platser, norrlutningar, myrmarker (dock ej rikkärr) samt andra tillväxtimpediment oftast olämpliga för större barkplattbagge. Om t.ex. bonitetsdata finns tillgängligt vid prioritering av inventeringslokaler bör detta vägas in. Några av de här undersökta lokalerna där arten inte kunnat påvisas har dock strukturer som verkar lovande och som på sikt skulle kunna utveckla gynnsamma förutsättningar för arten. Detta gäller lokal 11, 14, 15 och 25. Dessa lokaler skulle i framtiden kunna bli aktuella för försök till utplantering. En eventuell utplantering på dessa lokaler bör ske i samband med andra hjälpaktioner, såsom tillskapande av död ved och tillförsel av substrat utifrån under lång tid. Den rangordning som gjorts av lokalerna med hjälp av beståndsdata var inte helt bra. Flera klass 1 områden var ointressanta ur kolwensis-synvinkel, medan vissa lokaler ur klass 2 och 3 hade klart intressanta strukturer.

Tack

Andreas Karlberg vid länsstyrelsen som initierat projektet.

Roger Pettersson vid SLU i Umeå som kontrollbestämt larver.

Pekka Bader vid länsstyrelsen som varit högst delaktig, bl a med oss en dag i fält.

Lars Berggren vid länsstyrelsen som följde med en dag i fält.

ISSN 1403-624X

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERNORRLAND 871 86 HÄRNÖSAND
BESÖKSADRESS. NYBROGATAN 15 OCH PUMPBACKSGATAN 19 TEL. 0611-34 90 00
FAX. 0611-34 93 72 WWW.Y.LST.SE